

Welzijnsmonitor voor paarden

Misschien heeft u er al van gehoord of zijn we zelfs al bij u langs geweest: de welzijnsmonitor voor paarden heeft de afgelopen maanden proefgedraaid op 150 paardenbedrijven in Nederland en er zijn al drieduizend paarden onderzocht. De resultaten zijn nog niet bekend, maar toch leek het ons een goede zaak u alvast op de hoogte te stellen van deze bijzondere monitor.

ELLEN DE GRAAF-ROELFSEMA, dierenarts Universiteitskliniek voor Paarden en lid van de projectgroep Welzijnsmonitor Paard

FOTO: TWAN WIERMANS

Het begrip 'welzijn' hoor je tegenwoordig vaak voorbijkomen. De algemene opinie is dat het welzijn van dieren moet verbeteren. De vraag is alleen: hoe moet je dat aanpakken? Welke factoren bepalen of een dier is aangetast in zijn welzijn en welke niet? En zijn deze voor ieder dier gelijk?

Vrijheden

In 1965 heeft een Britse commissie onder leiding van prof. W.J. Brambell zich in opdracht van het parlement gebogen over het welzijn van landbouwhuisdieren. Er werd voor deze dieren een lijst van basisbehoefte ('vrijheden') ontwikkeld die moest gelden als minimumstandaard. Deze lijst met vijf vrijheden wordt als basis gebruikt om het welzijn van dieren te definiëren en te meten.

De vijf vrijheden van Bramwell zijn: 1) vrij van dorst en honger, 2) vrij van fysiek en fysiologisch ongerief, 3) vrij van pijn, verwondingen en ziektes, 4) vrij om het normale gedrag te kunnen uitvoeren, 5) vrij van angsten en chronische stress. Dit lijkt een logische opsomming, maar het valt niet altijd mee om het in uitvoering te brengen. Ook het vaststellen van bijvoorbeeld de mate van angst en chronische stress en fysiologisch ongerief blijft een uitdaging. De laatste jaren werden verschillende initiatieven ontplooid om het welzijn van de dieren in de landbouwhuisdierensector te monitoren. Welfare Quality, een Europees project, heeft ertoe geleid dat welzijnsmonitoringsystemen zijn opgezet voor pluimvee, varkens en rundvee. Helaas was in dit project geen aandacht voor het paard. Daarom heeft het ministerie van LNV besloten samen met LTO, FNHO en KNHS de ontwikkeling van een welzijnsmonitoringsysteem voor paarden in Nederland te financieren. Ook de Dierenbescherming draagt bij aan de ontwikkeling van het monitoringsysteem. De Fede-

ratie Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) heeft al aangegeven met de uitkomsten haar sterrenstelsel te willen optimaliseren. Het ontwikkelen van de monitoring en vervolgens het testen van de monitor op paardenbedrijven vindt plaats bij de Wageningen UR Livestock Research groep onder leiding van dr. ir. Kathalijne Visser in samenwerking met een projectgroep met paardendierenartsen, een klimaatdeskundige en professionele paardenhouders. Het uiteindelijke doel van de monitor is het niveau van welzijn in de Nederlandse paardenhouderij vast te leggen en dit vervolgens zo nodig stapsgewijs te verbeteren. De monitor geeft hierbij handreikingen waar verbeteringen kunnen worden aangebracht om het welzijn sectorbreed en/of op individuele bedrijven te verbeteren.

Al 3.000 paarden nagekeken

Proefdraaien

Op dit moment wordt de welzijnsmonitor ontwikkeld. Hiermee is al proefgedraaid op 150 paardenbedrijven. Inmiddels zijn al bijna drieduizend individuele paarden nagekeken in het kader van de ontwikkeling van de monitor. De onderzoeksteams, bestaande uit een Diergeneeskundestudente en een assistente, werden op de deelnemende bedrijven over het algemeen enthousiast ontvangen. De meeste paardenhouders wilden graag weten hoe hun bedrijf er welzijnstechnisch voor staat. De monitor bestaat uit een lange lijst met onder andere vragen over bedrijfsvoering, rantsoen en watervoorziening, huisvesting, training/trainingsfaciliteiten en de gezondheid en het gedrag van de paarden. Een deel van de vragen wordt beantwoord door de paardenhouder en een deel van de antwoorden wordt verkregen door het bedrijf te bezoeken en paarden op het bedrijf na te kijken. De bedrijven zijn geselecteerd op basis van

vrijwillige aanmelding. Het gaat om maneges, pensionstallen, fokkerijen, melkerijen en sportstallen in Nederland. De data verkregen uit deze testperiode zijn uniek voor Nederland. Nog niet eerder is op zo'n grote schaal gekeken naar kenmerken van paarden en paardenbedrijven.

Uniek

Deze welzijnsmonitor is bijzonder in zijn soort omdat het de eerste monitor voor paarden is die naast omgevingskenmerken (informatie over onder andere stalling, rantsoen, klimaat en werk) ook dierenkenmerken meeneemt (gezondheid en gedrag). Kort gezegd wordt gekeken of het paard goed functioneert wat betreft gezondheid en gedrag in zijn omgeving. Het welzijn wordt dus zoveel mogelijk gemeten aan het paard en hierdoor is het mogelijk de invloed op het welzijn van meerdere omgevingskenmerken tegelijkertijd te beoordelen. In eerder gepubliceerde studies wordt meestal gekeken naar de invloed van één omgevingsfactor en die wordt gevarieerd om te zien of paarden dan anders reageren. Met de nieuwe welzijnsmonitor is het mogelijk interacties tussen de verschillende omgevingskenmerken te bepalen en doorslaggevende factoren (indien aanwezig) te benoemen. De verschillende kenmerken zijn gekozen op basis van literatuurstudies. Helaas zijn er maar weinig wetenschappelijk onderbouwde variabelen bekend. Daarom is besloten ook nieuwe variabelen op te nemen waarvan bekend is (vanuit andere diersoorten) of wordt verondersteld dat ze het welzijn van paarden kunnen beïnvloeden, zoals de lichtvoorziening in de stallen. We verwachten dat de informatie van de onderzochte 150 bedrijven voldoende moet zijn om parameters te selecteren die echt iets zeggen over het welzijn op de paardenbedrijven en dus in de uiteindelijke welzijnsmonitor terecht moeten komen. De informatie van deze 150 bedrijven wordt op dit moment geanalyseerd en wij hopen in 2011 een eerste indruk te kunnen geven van de stand van zaken met betrekking tot het welzijn van de paarden in Nederland.

De welzijnsmonitor bestaat uit onder andere vragen over de huisvesting, gezondheid en het gedrag van paarden.